

רשומות

קובץ התקנות

9 ביולי 2024

11357

ג' בתמוז התשפ"ד

עמוד

תקנות החומרים המסוכנים (יישום אמנת מינמטה בדבר כספית), התשפ"ד–2024 2914

תקנות החומרים המסוכנים (יישום אמנת מינמטה בדבר כספית),

התשפ"ד-2024

בתוקף סמכותי לפי סעיף 12(1) לחוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג-1993¹ (להלן – החוק), ולפי סעיף 19 לחוק אוויר נקי, התשס"ח-2008² (להלן – חוק אוויר נקי) – לעניין תקנות 4(ג) ו-5(ב), ולאחר התייעצות עם שר הבריאות, שר הכלכלה והתעשייה ושר העבודה, ובאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, לפי סעיף 2(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977³ (להלן – חוק העונשין), אני מתקינה תקנות אלה:

מטרה

1. מטרת תקנות אלה ליישם את הוראות אמנת מינמטה בדבר כספית, באמצעות הגבלת הייצור, הסחר והשימוש בכספית, בתרכובות כספית ובמוצרים המכילים כספית, כדי להגן על בריאות הציבור והסביבה מפני נזקי החשיפה לכספית ולמוצרים כאמור.

הגדרות

2. בתקנות אלה –

“אחסון ביניים נאות” – אחסון העומד בהנחיות ובדרישות שנקבעו מכוח האמנה, על עדכוניהן מזמן לזמן, כפי שפורסם באתר האינטרנט והכול כפי שנכלל בתנאי היתר רעלים או היתר פליטה שניתן לגבי ישראל, או לפי אישור שנתנה הרשות המוסמכת במדינת היצוא, לפי העניין;

“אתר האינטרנט” – אתר האינטרנט של המשרד להגנת הסביבה;

“האמנה” – אמנת מינמטה בדבר כספית (Minamata Convention on Mercury) של ארגון האומות המאוחדות שנחתמה ביום ו' בחשוון התשע"ד (10 באוקטובר 2013), כפי שתוקנה עד למועד תחילתן של תקנות אלה;

“היתר פליטה” – כהגדרתו בחוק אוויר נקי;

“היתר רעלים” – כמשמעותו בסעיף 3 לחוק;

“יום התחילה” – יום תחילתן של תקנות אלה לפי תקנה 7;

“כספית” – היסוד כספית Hg(0) בעל מספר 6-97-7439 CAS של האגודה האמריקאית לכימיה (American Chemical Society);

“כרייה” – פעולת כרייה או חציבה, כמשמעותן בפקודת המכרות⁴;

“מדינה חברה” – מדינה או ארגון אזורי לשיתוף כלכלי שהצטרפו לאמנה ושלגביהם האמנה בתוקף, המנויים ברשימה שתפורסם באתר האינטרנט של המשרד להגנת הסביבה;

“מוצר מכיל כספית” – מוצר או רכיב של מוצר המכיל כספית או תרכובת כספית, שהוספו בתהליך הייצור למוצר או לרכיב, לפי העניין;

“ממונה” – עובד המשרד להגנת הסביבה שהוסמך לממונה לפי החוק, או מי שהשר להגנת הסביבה הסמיכו לעניין תקנות אלה, כולן או מקצתן;

“תרכובת כספית” – כל חומר שהרכבו כולל אטומים של כספית ואטום אחד לפחות של יסוד כימי אחר, שניתן להפרידם לרכיבים שונים רק באמצעות תגובה כימית.

¹ ס"ח התשנ"ג, עמ' 28.

² ס"ח התשס"ח, עמ' 752.

³ ס"ח התשל"ז, עמ' 226; התשנ"ד, עמ' 348.

⁴ חוקי א"י, כרך ב', עמ' (ע) 910, (א) 938.

"הסכמה בכתב" – כל אחת מאלה:

- (1) טופס הסכמה של מדינה ליבוא, ערוך לפי דרישות האמנה, כנוסחו מזמן לזמן, והמתפרסם באתר האינטרנט;
- (2) הודעה כללית של מדינה בדבר הסכמה ליבוא, שנמסרה למזכירות האמנה, לרבות תנאים שנקבעו בהודעה כאמור;
- "יבואן" – אדם המבקש לייבא כספית ממדינה שאינה חברה;
- "כספית" – לרבות סגסוגות ותערובות של כספית שריכוז הכספית בהן הוא 95 אחוזים לפחות ממשקל הסגסוגת או התערובת, לפי העניין;
- "תרכובות כספית" – כספית (I) כלורית (calomel, CAS RN Hg_2Cl_2), (II) תחמוצת כספית (10112-91-1), (HgO, CAS RN 21908-53-2), סולפט כספית (II) (9-7783-35-9), (HgSO₄, CAS RN 10045-94-0), צינבר (cinnabar) וסולפיד הכספית (HgS, CAS RN 1344-48-5).

(ב) לא יעשה אדם פעולת כרייה שתכליתה העיקרית היא הפקת כספית.

(ג) לא ייצא אדם כספית, אלא לפי תעודת היתר מאת הממונה ולפי תנאיו; הממונה ייתן את תעודת ההיתר לאחר שהוכח להנחת דעתו כי התקיימו כל אלה:

(1) אם היצוא הוא למדינה חברה – ניתנה הסכמה בכתב של אותה מדינה, והיצוא הוא לצורך שימוש מותר לאותה מדינה לפי האמנה או שהוא לצורך אחסון ביניים נאות;

(2) אם היצוא הוא למדינה שאינה חברה – ניתנה הסכמה בכתב של אותה מדינה, הכוללת תעודה ערוכה לפי דרישות האמנה, כנוסח התעודה הנדרש מזמן לזמן והמתפרסם באתר האינטרנט, המאשרת את כל אלה:

(א) קיימים באותה מדינה אמצעים מספיקים כדי להבטיח הגנה על בריאות הציבור והסביבה ועמידה בדרישות האמנה לעניין אחסון ביניים נאות ולעניין טיפול בפסולת;

(ב) יבוא הכספית הוא לצורך שימוש מותר למדינה חברה לפי האמנה או לצורך אחסון ביניים נאות.

(ד) לא ייבא אדם כספית ממדינה שאינה מדינה חברה אלא לפי תעודת היתר מאת הממונה ולפי תנאיו, ובלבד שהוגשה לממונה תעודה מאת גורם מוסמך באותה מדינה, ערוכה לפי דרישות האמנה, כנוסח התעודה הנדרש מזמן לזמן והמתפרסם באתר האינטרנט, המאשרת כי אינה ממקור אסור לפי הוראות האמנה.

(ה) הוראות תקנה זו לא יחולו על כל אלה:

(1) כספית או תרכובת כספית המיועדת לשימוש לצורך מחקר מעבדתי או לשימוש כתקן למדידה (reference standard);

(2) כמויות שארתיות טבעיות של כספית או תרכובות כספית הקיימות במוצרים כגון מתכות שאינן כספית, עפרות, או מוצרים מינרליים, ובכלל זה פחם, או

מוצרים שיוצרו ממוצרים כאמור, וכן כמויות שארתיות במוצרים כימיים שלא הוספו לאותם מוצרים בתהליך הייצור;

(3) מוצרים מכילים כספית, שחלה עליהם תקנה 4;

(4) פסולת חומרים מסוכנים המורכבת מכספית או תרכובות כספית, המכילה כספית או תרכובות כספית או מזהמת בכספית, שחלות עליה תקנות החומרים המסוכנים (יבוא ויצוא פסולת חומרים מסוכנים), התשנ"ד-1994.⁵

4. הגבלת ייצור, יצוא ויבוא של מוצרים המכילים כספית

(א) לא ייצר אדם, לא ייצא ולא ייבא מוצר המכיל כספית המפורט בתוספת הראשונה, ולא יתקין מוצר כאמור במוצר אחר (בתקנה זו – מוצר מורכב).

(ב) תקנת משנה (א) לא תחול על אלה:

(1) מוצרים המיועדים לשימוש מערכת הביטחון, משטרת ישראל או הרשות הארצית לכבאות והצלה;

(2) ייצור, יצוא או יבוא של מוצרים לשם מחקר, כיוול של מכשור ושימוש לתקן למדידה;

(3) מתגים, ממסרים, מנורות ניאון עם קטודה קרה, מנורות ניאון עם אלקטרודה חיצונית לצגים אלקטרוניים ומכשירי מדידה, אם הם משמשים כרכיב בציוד – ובלבד שאין להם חלופה נטולת כספית שהיא זמינה באופן סביר במוצרים מסוג זה.

(ג) לא יינתן היתר רעלים או היתר פליטה, ולא יחודש היתר כאמור, המאפשר ייצור של מוצר מכיל כספית או סחר במוצר כאמור, שאינו מנוי בתוספת הראשונה אלא אם כן התקיים אחד מאלה:

(1) אם המוצר המכיל כספית יוצר כדין לפני יום התחילה, בין באמצעות אותו יצרן ובין באמצעות יצרן אחר – נקבעו בהיתר הרעלים או בהיתר הפליטה, לפי העניין, תנאים או הגבלות על הייצור לפי הוראות האמנה;

(2) אם המוצר המכיל כספית לא יוצר לפני יום התחילה – המבקש הגיש מסמך הערכת סיכונים ותועלות לבריאות ולסביבה של המוצר, המוכיח, להנחת דעתו של הממונה בהתייעצות עם מפקח העבודה הראשי כמשמעותו בסעיף 2 לחוק ארגון הפיקוח על העבודה, התשי"ד-1954,⁶ לעניין בטיחות ובריאות עובדים, כי השימוש בו אינו מהווה סיכון משמעותי לסביבה או לבריאות, כי קיימים יתרונות משמעותיים למוצר בעבור הסביבה או הבריאות, וכי אין חלופות זמינות באופן סביר נטולות כספית לאותו מוצר.

5. (א) לא יעשה אדם שימוש בכספית או בתרכובות כספית בתהליכי ייצור המפורטים בתוספת השנייה, ולא יינתן היתר רעלים או היתר פליטה לצורך שימוש כאמור.

הגבלת שימוש בכספית בתהליך ייצור

(ב) לא יינתן היתר רעלים או היתר פליטה למיתקן ייצור שבו נעשה שימוש מכון בכספית או בתרכובות כספית בתהליך ייצור שלא היה קיים ערב יום התחילה, אלא אם כן הוכח להנחת דעת הממונה המוסמך לתת את ההיתר לפי חוק החומרים המסוכנים או לפי חוק אוויר נקי, לפי העניין, כי תהליך הייצור מביא לתועלת משמעותית לסביבה או לבריאות הציבור ובשים לב לצורך בהגנה על בריאות העובדים וכי לא קיימות חלופות ישימות מבחינה טכנית וכלכלית, שהן נטולות כספית, המניבות אותה תועלת; הוכחת תועלת כאמור טעונה את הסכמתה של ועידת הצדדים לפי האמנה.

⁵ ק"ת התשנ"ד, עמ' 1152.

- (ג) לעניין תקנה זו, "תהליך ייצור" – למעט כל אחד מאלה:
- (1) תהליך שבו נעשה שימוש במוצר המכיל כספית;
 - (2) תהליך לייצור מוצר המכיל כספית;
 - (3) תהליך לטיפול בפסולת המכילה כספית.
6. (א) העושה אחד מאלה, דינו – שישה חודשי מאסר או קנס כאמור בסעיף 61(א)(1) עונשין לחוק העונשין:
- (1) כרה כספית בניגוד לתקנה 3(ב);
 - (2) ייצא כספית, בלא תעודת היתר או בניגוד לתנאיה, בניגוד להוראות תקנה 3(ג);
 - (3) ייבא כספית בלא תעודת היתר או בניגוד לתנאיה, בניגוד להוראות תקנה 3(ד);
 - (4) ייצר, ייצא, ייבא או התקין מוצר המכיל כספית המפורט בתוספת הראשונה, בניגוד לתקנה 4;
 - (5) עשה שימוש בכספית או בתרכובות כספית בתהליכי ייצור המפורטים בתוספת השנייה, בניגוד לתקנה 5.
7. (א) השר להגנת הסביבה יגיש לוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, אחת לשנתיים, לא יאוחר מיום 30 באפריל, דין וחשבון על יישומן של תקנות אלה בשנתיים שקדמו למועד הדיווח, שיכלול את אלה:
- (1) סיכום הנתונים בדבר תעודות היתר שנתן הממונה;
 - (2) נתונים לעניין היתר רעלים או היתר פליטה שניתנו לפי תקנה 4(ג)(2), המאפשרים ייצור של מוצר המכיל כספית שלא יוצר לפני יום התחילה;
 - (3) נתונים לעניין היתר רעלים או היתר פליטה שניתנו לפי תקנה 5(ב), למיתקן ייצור שבו נעשה שימוש מכון בכספית או בתרכובות כספית בתהליך ייצור שלא היה קיים ערב יום התחילה.
- (ב) דיווח ראשון לפי תקנה זו יוגש לא יאוחר מיום כ"ג בניסן התשפ"ז (30 באפריל 2027).
8. הוראות תקנות אלה באות להוסיף על הוראות כל דין ולא לגרוע ממנו, ובכלל זה החובה להחזיק בהיתר רעלים לשם עיסוק בכספית או בתרכובות כספית ובהיתר פליטה לעניין עיסוק במקור טעון היתר כהגדרתו בחוק אוויר נקי.
9. (א) תחילתן של תקנות אלה, למעט האמור בתקנות משנה (ב) עד (ד), שישה חודשים מעבר לתחילה והוראת מיום פרסומן.
- (ב) תחילתן של תקנות אלה לעניין מוצרים המכילים כספית כמפורט להלן, ביום י"ב בטבת התשפ"ו (1 בינואר 2026):
- (1) לעניין פרט (1) בתוספת הראשונה – סוללות כפתור אבץ כסף חמצני עם תכולת כספית קטנה מ-2% וסוללות כפתור אבץ אוויר עם תכולת כספית קטנה מ-2%;

(2) לעניין פרט (2) בתוספת הראשונה – גשרי מד קיבול ואובדן ברמת דיוק גבוהה, מתגי וממסרי תדר רדיו בתדירות גבוהה במכשירי ניטור ובקרה בתכולה של עד 20 מיליגרמים כספית לכל גשר, מתג או ממסר;

(3) לעניין פרט (10) בתוספת הראשונה – מוצרי קוסמטיקה בתכולה של עד 1 מיליגרם כספית לקילוגרם;

(4) פרטים (4), (9) ו-(13) עד (18) לתוספת הראשונה.

(ג) תחילתן של תקנות אלה לעניין מוצרים המכילים כספית המפורטים בפרטים (3), (5), (6)(ו) ו-(ז) ו-(6)(ח) לתוספת הראשונה – ביום כ"ב בטבת התשפ"ז (1 בינואר 2027).

(ד) תחילתן של תקנות אלה לעניין מוצרים המכילים כספית המפורטים בפרטים (6)(ב) עד (ד) ו-(6)(ח) לתוספת הראשונה – ביום ב' בטבת התשפ"ח (1 בינואר 2028).

תוספת ראשונה

(תקנה 4(א) ו-(ג))

מוצרים המכילים כספית

- (1) סוללות;
- (2) מתגים וממסרים;
- (3) נורות פלואורסצנט קומפקטיות המשמשות לתאורה, שהספקן עולה על 30 וואט;
- (4) מנורות פלואורסצנט קומפקטיות עם משנק מובנה (CFL.i) למטרות תאורה שהספקן אינו עולה על 30 וואט בתכולה של עד 2.5 מיליגרמים כספית בכל מצת נורה;
- (5) מנורות פלואורסצנט קומפקטיות עם משנק לא מובנה (CFL.ni) למטרות תאורה שהספקן אינו עולה על 30 וואט בתכולה של עד 3.5 מיליגרמים כספית בכל מצת נורה;
- (6) מנורות פלואורסצנט לינאריות המשמשות לתאורה, מהסוגים המפורטים להלן:
 - (א) זרזן תלת-פס (טריפוספור) שהספקו נמוך מ־60 וואט בתכולה העולה על 5 מיליגרמים כספית לנורה;
 - (ב) זרזן תלת-פס (טריפוספור) שהספקו נמוך מ־60 וואט בתכולה של עד 5 מיליגרמים כספית לנורה;
 - (ג) זרזן תלת-פס (טריפוספור) שהספקו גדול מ־60 וואט בתכולה העולה על 5 מיליגרמים כספית לנורה;
 - (ד) זרזן תלת-פס (טריפוספור) שהספקו גדול מ־60 וואט בתכולה של עד 5 מיליגרמים כספית לנורה;
 - (ה) זרזן הלופוספט (הלופוספור) שהספקו נמוך מ־40 וואט בתכולה העולה על 10 מיליגרמים כספית לנורה;
 - (ו) זרזן הלופוספט (הלופוספור) שהספקו נמוך מ־40 וואט בתכולה של עד 10 מיליגרמים כספית לנורה;
 - (ז) זרזן הלופוספט (הלופוספור) שהספקו עולה על 40 וואט;

(ח) מנורות פלואורסצנט לא לינאריות המשמשות לתאורה (e.g., U-bend and circular);

(1) זרחן תלת-פס (טריפוספור) בכל הספק;

(2) זרחן הלופוספט (הלופוספור) בכל הספק;

(7) מנורות אדי כספית בלחץ גבוה המשמשות לתאורה;

(8) מנורות פלואורסצנט המכילות כספית ומשמשות לתצוגות אלקטרוניות, בעלות קתודות קרות או אלקטודות חיצוניות –

(א) שאורכן 500 מילימטרים או פחות, בתכולה העולה על 3.5 מיליגרמים כספית לנורה;

(ב) שאורכן עולה על 500 מילימטרים אך אינו עולה על 1,500 מילימטרים, בתכולה העולה על 5 מיליגרמים כספית לנורה;

(ג) שאורכן עולה על 1,500 מילימטרים בתכולה העולה על 13 מיליגרמים כספית לנורה;

(9) מנורות פלואורסצנט בעלות קתודה קרה (CCFL) ומנורות פלואורסצנט בעלות אלקטודה חיצונית (EEFL) בכל האורכים המשמשות לתצוגות אלקטרוניות, שאינן מנויות באמור בפרט (7);

(10) מוצרי קוסמטיקה, ובכלל זה סבונים וקרמים להבהרת עור, למעט מוצרי קוסמטיקה המיועדים לאזור העיניים, שבהם הכספית משמשת כחומר משמר, ובלבד שאין חומרים משמרים חלופיים יעילים ובטוחים במוצרים מסוג זה;

(11) חומרי הדברה, חומרים קוטלי מיקרואורגניזמים (ביוצידים) וחומרי חיטוי מקומי;

(12) מכשירי מדידה לא אלקטרוניים המפורטים להלן, למעט מכשירים המותקנים בציוד בקנה מידה גדול או כאלה המשמשים למדידה ברמת דיוק גבוהה, ובלבד שאין חלופה נטולת כספית מתאימה:

(א) מדי לחץ אטמוספרי;

(ב) מדי לחות;

(ג) מדי לחץ;

(ד) מדי טמפרטורה;

(ה) מדי לחץ דם;

(ו) מד צפיפות (פיקנומטר) המכיל כספית;

(ז) מכשירי מדידה מכילי כספית לקביעת נקודת ריכוך;

(13) מדי מתח המשמשים למדידת נפחי איברים;

(14) מכשירי המדידה החשמליים והאלקטרוניים שלהלן, למעט אלה המותקנים בציוד בקנה מידה גדול, או כאלה המשמשים למדידה ברמת דיוק גבוהה שבהם אין חלופה נטולת כספית הזמינה באופן סביר:

(א) מתמרי לחץ התכה;

(ב) משדרי לחץ התכה;

(ג) חיישני לחץ התכה;

- (15) משאבות ואקום כספית;
(16) מאזני צמיגים ומשקולות גלגלים;
(17) סרטי צילום ונייר צילום;
(18) חומרי הנעה ללוויינים וחלליות.

תוספת שנייה

(תקנה 5(א))

תהליכי ייצור שעושים בהם שימוש בכספית או בתרכובות כספית

1. ייצור כלור – אלקלי;
2. שימוש בכספית או תרכובות כספית כזרז בתהליך ייצור אצטלדהיד;
3. ייצור מונומר של ויניל כלוריד;
4. ייצור מתילאט או אתילאט של נתרן או אשלגן;
5. שימוש בכספית כזרז בתהליך ייצור פוליאוריתן.

כ"ד בסיוון התשפ"ד (30 ביוני 2024)
(חמ 6552-3)

עיריית סילמן
השרה להגנת הסביבה